

Širvėnos seniūnijos įžymūs žmonės ir vietovės

Širvėnos seniūnija įžymi ne tik savo gamtos unikalumu, gražiomis vietomis bet ir nuostabiais žmonėmis, garsinusiai mūsų kraštą:

Petras Lapienė (1866 – 1964 m.) – kanklininkas, skudutininkas, 1936 - 1937 m. Kaune su kitais biržiečiais į plokšteles įrašęs apie 70 sutartinių, įdainavęs 46 liaudies dainas. Gyveno Kviriškyje.

Povilas Jakubėnas (1871 – 1953 m.) – bažnyčios istorijos tyrinėtojas, parašęs veikalų apie reformaciją, Lietuvos evangelikų reformatų teologas, generalinis superintendentas, prisidėjęs prie Biržų spaustuvės įrengimo (1912). Įsteigus Kauno Vytauto Didžiojo universitete Evangelikų teologijos fakultetą, buvo dekanas, profesorius, visuomeniškas žmogus. Gyveno Vaitkūnuose.

Adolfas Sabaliauskas (labiausiai žinomas slapyvardžiu Žalia Rūta; – 1973 – 1950 m.) – katalikų kunigas, kanauninkas, tautosakininkas, sukaupęs daug liaudies žodinės kūrybos, poetas, pirmasis suomių epo „Kalevala“ vertėjas į lietuvių kalbą, buvęs (1938 – 1940 m.) Lietuvos kariuomenės vyriausiasis kapelionas. Gyveno Krikščiuose.

Jonas Baronas (1873 – 1952 m.) – pedagogas, išleidęs gamtos mokslų vadovėlių mokykloms, leksikografas, parašęs Rusiškai lietuvišką žodyną. Gyveno Kratiškiuose.

Yčai, du broliai, gimę Šimpeliškiuose:

Jonas (1880 – 1931 m.) – istorikas, Lietuvos istoriografijos pradininkas, filosofijos dr., pedagogas, Vytauto Didžiojo universiteto profesorius, visuomenės veikėjas, pirmasis Nepriklausomos Lietuvos švietimo ministras (1918 – 1919 m.), plėtojo tautinės mokyklos sampratą ir padėjo pagrindinius Lietuvos tautinei mokyklai, 1931 m. parašė monografiją apie Biržus.

Martynas (1885 – 1941 m.), teisininkas, publicistas, memuarininkas, vertėjas iš rusų k., dėstytojas, garbės dr., politinis visuomenės veikėjas; būdamas Rusijos valstybinės Dūmos deputatu (1912 – 1917 m.), kėlė reikalavimą įvesti lietuvių kalbą Lietuvos mokyklose, administracinėse įstaigose, teismuose; su bendraminčiais Biržuose 1912 m. įsteigė spaustuvę, buvęs Lietuvos prekybos ir pramonės, finansų ministras.

Stasys Nastopka (1881 – 1938 m.) – generolas. Gimęs Rinkuškiuose.

Galvanauskai, du broliai, gimę Zizonyse:

Ernestas (1882 – 1967 m.) – kalnakasybos inžinierius, valsčių sukilimo 1905 – 1907 m. organizatorius, visuomenės ir politinis valstybės veikėjas, buvęs Lietuvos ministras pirmininkas, finansų, prekybos ir pramonės, užsienio reikalų ministras, padėjo organizuoti bermontininkų sutriuškinimą, Klaipėdos krašto prijungimą prie Lietuvos.

Gediminas Galva (Galvanauskas) (1905 – 1979 m.) – ekonomistas, dėstytojas, docentas, spaudos darbuotojas, rašęs ekonomikos temomis, Biržų burmistras 1940 m.

Jonas Variakojis (1892 – 1963 m.) – pulkininkas leitenantas, buvęs Lietuvos krašto apsaugos ministras. Gyveno Rinkuškiuose.

Petras Variakojis (1892 – 1970 m.) – agronomas, pramonininkas, daug iniciatyvų ir lėšų skyręs išsinuotam Astravo dvarui – jo ūkiniams ir kultūriniais reikalams. Visuomenės veikėjas, aktyviai reiškėsis ne tik Biržų krašte. Gyveno Kvietkeliuose.

Kazys Ladiga (1893 – 1941 m.) – generolas leitenantas, dalyvavęs kaip Rusijos kariuomenės karininkas Pirmajame pasauliniame kare, vadovavęs Lietuvos kariuomenės 1919 – 1920 m. kovoms su Sovietų Rusijos kariuomene, su bermontininkais ir Lenkijos kariuomene. 1940 m. sovietų įkalintas, o 1941 m. išvežtas į SSRS ir Sol-Ilecko NKVD kalėjime sušaudytas. Gyveno Iškonyse.

Julius Janonis (slapyvardis **Vaidilos Ainis** – 1896 – 1917 m.) – poetas, proletarinės revoliucinės lietuvių poezijos pradininkas, gimęs Beržiniuose. Jam 1976-04-02 Biržuose atidengtas paminklas (skulptorius Konstantinas Bagdonas, architektas Vytautas Brėdikis).

Petras Lapienė (1904 – 1943 m.) – pedagogas, literatas. Gyveno Kviriškyje.

Dagiai, du broliai, gimę Šlepščiuose:

Jonas (1904 – 1983 m.) – ekonomistas, ekonomikos mokslų kandidatas.

Jokūbas (1905 – 1989 m.) – poetas dailininkas (skulptorius, tapytojas), parašė straipsnių meno klausimais, atsiminimų apie dailininkus ir rašytojus.

Stasys Krikščikas (1907 – 1993 m.) – Lietuvos kariuomenės kapitonas, SSRS kariuomenėje – papulkininkis, nuo 1950 m. – agronomas (bulvių, linų ir netradicinių pašarų augalų specialistas), pedagogas, docentas, biomedicinos mokslų daktaras. Gyveno Kilučiuose.

Mamertas Indriliūnas (1920 – 1945 m.) – poetas, literatūros kritikas, išvertė į lietuvių kalbą. F. Jammeso (Žameso), W. B. Yeatso (Jeitso), R. M. Rilės eilėraščius. Gimęs Gataučiuose, žuvęs kaip partizanas už Lietuvos laisvę.

Antanas Dauguvietis (1936 – 1995 m.) – gydytojas chirurgas, gabus specialistas ir organizatorius, rūpinęsis naujos Biržų ligoninės ir poliklinikos pastatų komplekso statyba, jo iniciatyva ir pastangomis įsigyta modernios medicinos įrangos, diagnostikos ir gydymo aparatūros, prie ligoninės pasodintas parkas (vėliau ir pavadintas A. Dauguviečio vardu), aktyvus gamtosaugininkas, kultūros renginių rėmėjas. 2003 m. po mirties paskelbtas Biržų miesto garbės piliečiu. Gyveno Juodeliuose.

Alma Karosaitė (g. 1945 m.) – poetė, daugiausia rašanti vaikams, išleido apie 30 poezijos knygų, nemažai jos eilėraščių tapo populiariomis vaikiškomis dainelėmis. Gyveno Gavėnuose.

Alis Balbierius (g. 1954 m.) – poetas, publicistas, parašė 5 eilėraščių rinkinius (1986, 1988, 1990, 1997, 2004 m.), publicistikos knygų (1990, 1998 m.), fotografas. Gimęs Šlepščiuose.

Širvėnos seniūnija pasižymi gamtos ir paminklų įvairove:

Karstinės įgriuvos: „Karvės ola“ – šachtinio tipo karstinė įgriuva. Jos gylis 12 m, plotis prie žemės paviršiaus apie 10 m, prie dugno susiaurėja iki 2 m. Įgriuvos dugne yra ertmė, iš kurios atsišakoja 5 urvai. *Adresas: Karajimiškio k.*

Kirkilų ežerėliai – viena prie kitos įgriuvusios duobės, pripildytos vandens, susijungusios į vieną vandens baseiną, kurių vidutinis gylis nuo 2 iki 11 m. *Adresas: Kirkilų k.*

Rinkuškių – Juodelių piliakalnis, vadinamas Velniaikalniu. Jo reikšmė iki galo nėra iširta. Tai galėjo būti religinio kulto vieta, dar vadinama alkakalniu. *Adresas: Rinkuškių k.*

Mieleišių k. koplytėlė. Čia palaidotas poetas tautosakininkas, karo kapelionas, kanauninkas A. Sabaliauskas – Žalia Rūta. *Adresas: Mieleišių k.*

Mantagailišio dvaro sodyba. Išlikę pastatų liekanos, parkas. *Adresas: Mantagailišio k.*

Geidžiūnų k. Angelų sargų bažnyčia. Bažnyčia liaudies architektūros formų, medinė, stačiakampio plano su bokšteliu ant kraigo. *Adresas: Geidžiūnų k.*

Klausučių piliakalnis. Piliakalnis įrengtas ant kalvos miške. Yra informacinis stulpas su piliakalnio duomenimis ir aprašu. *Adresas: Klausučių k.*